

AKTUELNO: Nacionalni dan bez duvana â€žZAÅ TITIMO SE OD DUVANAâœ

24.01.2019

U Srbiji se veÄ‡ duÅ¾e od 20 godina svakog

31. januara obeleÅ¾ava Nacionalni dan bez duvana. Aktivnosti u okviru obeleÅ¾avanja Nacionalnog dana bez duvana upozoravaju javnost na Åjetne efekte upotrebe duvana kao i izlaganja duvanskom dimu. Ove godine, Nacionalni dan bez duvana se obeleÅ¾ava pod sloganom âžZaÅ titimo se od duvanaâ• i posebno viÅestruke posledice po zdravlje ljudi i okoline i neophodnost jaÄ•anja multisektorske saradnje na ovom polju. U okviru obeleÅ¾avanja Nacionalnog dana bez duvana, istiÄ•u se i novi izazovi u kontroli duvana kao Åto su upotreba nargila i elektronskih cigareta meÄ‘u mladima.

Osnovni rezultati koji ukazuju na veliÄ•inu problema i potrebu jaÄ•anja multisektorske saradnje:

Rezultati

istraÅ¾ivanja Global Youth Tobacco Survey (GYTS) koje je sprovedeno 2017. godine od strane Instituta za javno zdravlje Srbije âžDr Milan JovanoviÄ‡ Batutâœ i Ministarstva zdravlja, uz finansiranje Svetske zdravstvene organizacije, meÄ‘u uÄ•enicima starosti od 13 do 15 godina na reprezentativnom uzorku svih Åjkola u Srbiji ukazuju na potrebu jaÄ•anja multisektorske saradnje u cilju zaÅjtite zdravlja mladih.

Osnovni rezultati ovog istraÅ¾ivanja pokazuju:Â

61% mladih izloÅ¾eno je duvanskom dimu na zatvorenim javnim mestima

11% uÄ•enika puÅji cigarete, podjednako devojÄ•ice i deÄ•aci

37% uÄ•enika je bar jednom probalo cigarete, a 43% neki duvanski proizvod

9% mladih puÅji nargileÂ

6%Â koristi elektronsku cigaretu

6 od 10 sadaÅnjih puÅjaÄ•a pokuÅ;jalo je da prestane sa puÅjenjem u prethodnih 12 meseci.

70,4% uÄ•enika koji sada puÅje cigarete dolazi do cigareta tako Åto ih kupuje u prodavnicima, samoposlugama ili na kioscima.

U svetu ima

82,6% onih uÄ•enika koji kupuju cigarete nije bilo spreÄ•eno da ih kupi zbog svojih godina.

U svetu ima

82,2% uÄ•enika podrÄ¾ava zabranu puÅjenja u zatvorenim javnim mestima.

U svetu ima

viÅje od jedne milijarde puÅjaÄ•a, od toga skoro 80% Å¾ivi u zemljama sa niskim i srednjim prihodima. Upotreba duvana u svetu usmrti preko 19 000 ljudi svaki dan. U SrbijiÂ trenutno puÅji oko 2,5 miliona odraslih stanovnika, a Svetska zdravstvena organizacija procenjuje da Ä‡eÄ preko 800 000 sadaÅnjihÂ puÅjaÄ•a prevremeno umreli ukoliko se ne primene snaÅ¾nije mere kontrole duvana.

Posledice upotrebe duvana i izloÅ¾enosti duvanskom dimu:

Duvanski dim ugroÅ¾ava novoroÄ•enÄ•ad i pre i posle roÄ•enja

PuÅjenje u trudnoÄ•ti poveÄ‡ava rizik za komplikacije u trudnoÄ•ti.

Ugljen monoksid prisutan u duvanskom dimu onemoguÄ‡ava da fetus koji se razvija dobije dovoljno kiseonikaÂ

Duvan je drugi vodeÄ•i faktor oboljevanja od kardiovaskularnih bolesti, odmah iza poviÅjenog krvnog pritiska,

a 17% smrtnih sluÄ•ajeva izazvanih bolestima srca i krvnih sudovaÂ nastaje zbog upotrebe duvana i izloÅ¾enosti duvanskom dimu

PuÅjenje poveÄ‡ava rizik oboljevanja

od raka pluÄ•ta i drugih malignih bolesti kao Å¡to su rak usne i usne Å¡upljine, Å¾drela, grkljana, jednjaka, Å¾eluca, mokraÄ‡ne beÄ•ike, bubrega i mokraÄ‡ovoda, guÅ¡teriÄ•e, debelog creva, jetre, grliÄ•ta materice i akutna mijeloidna leukemija

Udisanje duvanskog dima iz okoline znaÄ•ajno remeti normalno funkcionisanje srca, krv i Å•itavog vaskularnog sistema.Â

ÄŒak i kratka izloÅ¾enost duvanskom dimu iz okoline moÅ¾e da oÅ¡tetiti zidove krvnih sudova

Ne postoji bezbedan nivo izloÅ¾enosti duvanskom dimu iz okoline. Duvanski dim iz okoline uzrokuje brojne zdravstvene probleme kod odojÄ•adi i dece, ukljuÄ•ujuÄ•i Ä•eÅ¡te i jaÄ•e napade astme, respiratorne infekcije, infekcije uha, i druge bolesti

Kod odraslih, duvanski dim iz okoline uzrokuje, i koronarnu bolest

srca, moÅ¾dani udar (Å¡log) i rak pluÄ•ta i brojne druge zdravstvene

probleme

• NepuÅjaÅ•i koji su izloÅ¾eni duvanskom dimu kod kuÅže ili na poslu imaju

za 25-30% veÅ‡i rizik da razviju koronarnu bolest srca

• Rizik obolenja od bolesti srca i krvnih sudova

se poveÅ‡ava sa svakom popuÅjenom cigaretom

• Duvan ne predstavljaÅ opasnost po zdravlje samo onih koji ga koriste

i onih koji su izloÅ¾eni ducvanskom dimu veÅ‡ se njegovi uticaji odraÅ¾avaju na one koji uÄ•estvuju u proizvodnji duvanskih proizvoda kao i na Å¾ivotnu sredinuÅ

• Postoji kontinuirano oÅ¡teÅženje Å¾ivotne sredine

tokom svih faza Å¾ivotnog ciklusa duvana, od pripreme terena za gajenje duvana, preko gajenja, prerađe duvana, proizvodnje duvanskih proizvoda i distribucije, do efekata potroÅžnje i otpada nakon upotrebe duvanskih proizvoda, Ä•ime se ugroÅ¾ava i zdravlje stanovnika ukljuÅuÅ•i iÅ decu

• Cigaretе zagaÅ'uju i ugroÅ¾avaju kvalitet vazduha,

ali i dugo nakon njihove upotrebe, kada su ugaÅjene, nastavlja se Å¡tetan uticaj po Å¾ivotnu sredinu u obliku ne-biorazgradivih filtera kojih se milioni kilograma odbacuju svake godine i u obliku Ä•estica duvana zadrÅ¾anih u zatvorenim pa i otvorenim prostorima.